

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları Giriş : Tarih : 23/03/2015 Stenograf : Kayıt: İnsan Hakları Sayfa: 1

23 Mart 2015 Pazartesi

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.08

BAŞKAN: Ayhan Sefer ÜSTÜN (Sakarya)

BAŞKAN VEKİLİ: Nevzat PAKDİL (Kahramanmaraş)

KÂTİP: Reşat DOĞRU (Tokat)

----- 0 -----

BAŞKAN – Saygıdeğer milletvekilleri, değerli basın mensupları; 24’üncü Dönem Beşinci Yasama Yılı 38’inci toplantımızı açıyoruz.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Gündemi arz ediyorum. Başkanlık sunuşları: Hatay E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu, Ağrı ve Iğdır illerindeki ceza infaz kurumları inceleme raporları, Maltepe Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu, ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutuklulara sunulan sağlık hizmetleri hakkında inceleme raporlarının görüşmeleri.

Değerli arkadaşlar, toplantının, açmadan önce de konuştuğumuz gibi, İnsan Hakları Komisyonumuzun 24’üncü Dönemdeki muhtemelen bu son toplantısı. Daha sonra seçimlere gireceğiz. Öncelikle, seçimlere girecek olan arkadaşlara, herkese buradan başarılar diliyorum. İnşallah, herkes arzu ettiği sıralamalarda başarı oranlarında bir başarı elde eder ve tekrar Meclise gelir ve burada bu kutsal göreve devam eder.

Malumlarınız üzere bizler artık bırakıyoruz. O bakımdan, geçtiğimiz dönemde, geçtiğimiz yıllarda belki zaman zaman birbirimizi istemeden de olsa kırmış olabiliriz. Benim üzerimde herhangi bir hakkınız varsa ben hakkınızı helal etmenizi istiyorum. Ayrıca, benim de hakkım helal olsun sizlere. O bakımdan güzel bir çalışma yaptık, güzel bir ortam geçirdik buralarda. İnsan Hakları Komisyonunun gerçi üyeleri çok sık değişti, sonradan gelen arkadaşlarımız vardı, Bülent Bey, Ziver Bey, Sıtkı Bey ama onlar da gerçekten bize çok güç kattılar. İnşallah önümüzdeki dönemlerde de gene bu başarılı çalışmaları yeni gelecek arkadaşlarla birlikte yaparsınız ümidiyle gündeme geçiyorum.

Değerli arkadaşlar, Başkanlık sunuşlarında Komisyonumuzun bu dönemdeki öne çıkan birkaç hususunu size arz etmek istiyorum. Bu dört yıl içerisinde, öncelikle Komisyonumuzda, biliyorsunuz, bir kanun değişikliği yapıldı ve bu kanun değişikliğiyle birlikte Komisyonumuza yasa yapma yetkisi alındı. Yani, belki de bu dönemin en önemli icraatlarından bir tanesi bu olmuştur. Komisyonumuz hem bir denetim komisyonu hem de bir yasama komisyonu hüviyetine bürünmüştür. Bu, Meclis açısından, Komisyonun tarihi açısından önemli bir kazanımdır.

Bir başka konu, elbette temel insan hakları kavramını biz eksiksiz takip etmeye çalıştık. Yani, işkence yasağı konusunda, kötü muamele konusunda, cezaevlerinin, karakolların incelenmesi vesaire, bunları istisnasız yapmaya çalıştık ama bunun yanı sıra, bu dönemde yeni insan hakları kavramları üzerinde de çok durduk. Bunlardan öne çıkacak olan birkaç tane söylemek gerekirse, mesela, asker hakları konusu çok önemliydi. Belki kapalı bir kurumda, insanların haklarını dile getiremediği bir ortamda insan hakları kavramını gündeme getirdik ve gerek Millî Savunma Bakanlığımızla gerek Genelkurmay Başkanlığı ve diğer birimlerle bu konuda ciddi koordineli çalışmalar yaptık. Yine, sivil toplumla da aynı çalışmaları birlikte, el ele götürdük. Bu proje İnsan Hakları Komisyonunun hem sivil toplumla hem de idareyle, kurumlarla ortaklaşa yürüttüğü önemli, örnek projelerden bir tanesi olmuştur.

Bunun yanı sıra, ceza hukukunda mağdur hakları kavramını ilk kez İnsan Hakları Komisyonumuz gündeme getirmiştir, bu da çok önemli bir kavramdır. Engelli hakları, çevre hakları gibi tali hakların artık yavaş yavaş insan hakları gündemine çekilmesi, Komisyonumuzun gündemine çekilmesi bu dönemde olmuştur. Bu da bu dönemin artılarından birisidir.

Bir başka husus, Komisyonumuzu yurt dışına açmış olduk, bu dönemde belki en göze çarpan icraatlarımızdan bir tanesi de o oldu. Dört yıl boyunca Komisyonumuza altmıştan fazla, bir defa, yabancı heyet geldi, onları ağırladık burada. İnsan hakları konusunda Türkiye’nin geldiği noktayı yabancı dostlarımızla paylaştık, bu açıdan çok verimli geçti. Bir de İnsan Hakları Komisyonu olarak yurt dışında bulunan vatandaşlarımızın, soydaşlarımızın ve elbette ki başkaca milletlerin, mazlum milletlerin haklarını savunma açısından da bir dönüm noktası olmuştur diye düşünüyorum bu dönem. Birçok alanda raporlar tanzim ettik. Elbette ki bizim kapımız herkese açık, açık kapı politikası uyguluyoruz ama biz de aynı çerçevede gerek Avrupa’da gerek diğer ülkelerde incelemelerde bulunduk, onların cezaevlerine gittik ve yine, belki de en önemlisi, ırkçılıkla ilgili, Avrupa’daki ırkçılıkla alakalı artık sistematik bir şekilde raporlama dönemine geçtik. Ta 2011’de başladığımız bir işi bu döneme kadar getirdik ve bununla alakalı 4’üncü raporumuzu yazdık. 1 tanesi özel rapor, diğer 3’ü de yıllık raporlar. 2014 raporunu bu şekilde hazırladık ve sizlere de takdim ettik. Sanırım gelmiş olması lazım bu raporun. Burada, 2014 yılında yapılan eylemlerle alakalı neler varsa bunları yazdık. Bunları Almancaya ve İngilizceye de çevirdik. Bu raporu geçtiğimiz hafta Avrupa Birliği Türkiye Karma Parlamento Komisyonunda, orada hem bizim Türk grubu üyelerine

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları Giriş : Tarih : 23/03/2015 Stenograf : Kayıt: İnsan Hakları Sayfa: 2
hem de Avrupa'dan gelen milletvekillerine bu şekilde takdim etmiş olduk, sunduk, soruları vardı, onları da cevapladık ve bu şekilde artık, Avrupa Komisyonuna, Avrupa Birliğine bizim raporlarımız girmeye başladı, bu çok önemli bir adım.

Yine, Avrupa'da çocukların ayrı evlere alınması ve yabancı kültürdeki ailelere verilmesiyle ilgili raporumuz da çok ses getirdi. Bu benzer çalışmayı Avrupa Konseyi yaptı, burada bir Rus parlamenter, raportör bu görevi üstlenmişti, bizim raporumuzdan çok istifade etti yani İnsan Hakları Komisyonumuzun hazırlamış olduğu raporu aşağı yukarı neredeyse bire bir kendi raporuna da almış. Bizim yine o Komisyonda bulunan milletvekili arkadaşlarımız rapordan istifade ederek bazı değişiklik önermeleri verdiler rapora. Dolayısıyla, burada yapmış olduğumuz çalışmalar aynı zamanda Avrupa Konseyinde, Avrupa kurumlarında da artık ses getirmeye başlamış oldu. Dolayısıyla, yaptığımız hiçbir şey gerçekten zayi olmadı, yeni yeni açılımlar sağladı. Bu açılımların sağlanmasında, başta siz değerli milletvekillerimiz, gerçekten büyük katkı, özveri sundunuz, elbette uzmanlarımız da bu noktada büyük bir özveri sundular. Hepinize ayrı ayrı teşekkürlerimi sunuyorum.

Yine, bu dönemde bir başka şey daha başlattık, o da şu... Gündeme geçeceğim, Hamza Dağ "Başkanım, sıkıntı var." der gibi bakıyor.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Yok Başkanım, çok güzel gidiyor, az bile söylüyorsunuz yani.

BAŞKAN – Ama bir tanesi de şu: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının uygulanmasının denetlenmesiyle alakalı bir mekanizma kurduk Komisyonumuzda. Yani, bir defa daha tekrar edeyim, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının uygulanabilirliğinin denetlenmesiyle alakalı bir mekanizma kurduk. Bunu da daha yeni kurduk, altyapısını oluşturduk, Adalet Bakanlığımızla toplantılar yaptık, Meclis Başkanlığımızdan gerekli olurlarımızı aldık. Zaten böyle bir mekanizmanın meclislerde kurulmasını Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği de istiyor. Dolayısıyla, biz bu mekanizmayı bu dönemde oluşturduk ama bunun verimi ve sonuçları muhtemelen önümüzdeki dönemde alınacak gözüküyor. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararları ne derece uygulanabiliyor, uygulanmasının şartları nedir, bir kanun mu çıkacak, bir tüzük değişikliği mi yapılacak, yoksa bir mantalite değişikliği mi yapılacak, uygulama birliği mi sağlanacak; bütün bunları bundan sonraki aşamalarda bu Komisyonda tartışarak Hükümetimize ve Meclisimize inşallah bu Komisyon bu çerçevede de yardımcı olacak.

Son bir artık talebimiz oldu, biz bir kanun teklifi hazırladık. Görebildiğimiz arkadaşlarımıza imzalatırdık bunu ama bazılarınız yurt dışında idi. Kanun teklifimiz şu anda Komisyonumuza gönderildi yani şu anda Komisyonumuzun gündemine her zaman alabilme imkânımız var ama bunu bir dahaki dönemdeki arkadaşların yapması dileğiyle gündeme almak istemedik ama şu anda bizim Komisyonumuza sevk edildi. Yani, o başlangıçta kanun yapma yetkisinin tezahürü olarak bu kanun teklifi Komisyonumuza geldi ve kayıtlarında. Bugün gündeme alsak alabiliriz aslında ama hem zaman sıkışıklığı çerçevesinde hem de önümüzdeki dönemdeki arkadaşlara bu görevi bırakmak adına kanun teklifimizi gündeme almadık.

Bu kanunda neler var? Bir defa, kanun bizim Komisyonumuzun ismini değiştiriyor. Her yerde "İnsan Hakları Komisyonu" olarak geçiyor ve bu şekilde telaffuz ediliyor fakat bir "İnceleme" tabiri kullanılmış, "İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu." Bu, tabii, sanki biraz daraltıcı bir şey gibi değerlendiriliyor. Dolayısıyla, biz bu "İnceleme" kelimesini kaldırıyoruz, "İnsan Hakları Komisyonu" olarak ismini değiştiriyoruz. Bunun dışında, görev ve yetkileri yeniden tanımlıyoruz. Yetkiler kısmen artırılıyor ve elbette ki bu yetkiler çerçevesinde, talep edilen bir bilginin buraya gelmemesi bir cezai sorumluluğa bağlanıyor veya gönderilmemesi. Bunun dışında, raporların takibiyle ilgili bir mekanizma oluşturuyoruz. Yani, burada çok rapor hazırladık. İşte, biraz önce arkadaşlarımız dediler ki: "Kadına şiddetle ilgili veya engelli haklarıyla alakalı raporlar da hazırlamıştık." Evet, gerçekten onlara baktığımızda, çok değerli raporlar bunlar ama bunların...

AYŞE TÜRK MENOĞLU (Konya) – Mülteciler...

BAŞKAN – Mültecilerle alakalı hakeza yani burada sayamayacağımız kadar çok rapor hazırladık ama bunların takibi sistemi hem bizim Mecliste yapılan araştırma komisyonlarında hem de bizim gibi esas komisyonların hazırlamış olduğu bu raporların takibinde bir zayıflık var. Yani bu İç Tüzük'te de var, bizim kanunumuzda da var. Dolayısıyla bu takip sistemini yeniden gözden geçiren ve kuvvetlendiren bir sistem getiriyoruz teklifimizde ve yine, Komisyonun Başkanlık Divanından arkadaşlar çok şikâyet etmişlerdi "Başkanlık Divanı çok toplanamıyor, çalışmıyor vesaire." diye. İşte bu Başkanlık Divanını biraz daha yetkilendirecek, güçlendirecek birtakım öneriler getirdik. Dolayısıyla bu kanun teklifimiz bizde. Kanun teklifimize imza atmak isteyen arkadaşlar ve atamamış olanlar buraya da gelip atabilirler yani çıkıştan sonra da buna imza atabilirler, katılma şeklinde yani atabilirler. Dolayısıyla, o gün gerçekten görebildiğimiz arkadaşların hepsine attırdık ama bazı arkadaşlarımız -sanırım yurt dışında- atamadılar. Dolayısıyla, böyle bir özetle yaptığımız çalışmaları toparlamak istedim.

Şimdi, sizin de genel bir gündeme ilişkin söyleyecekleriniz yoksa gündeme geçmek istiyorum.

Tamam, o zaman geçtik.

Gündemin 2'nci maddesi Hatay E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu'nu... Ayşe Hanım bunu siz mi hazırladınız?

Buyurunuz.

AYŞE TÜRK MENOĞLU (Konya) – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları Giriş : Tarih : 23/03/2015 Stenograf : Kayıt: İnsan Hakları Sayfa: 3

Öncelikle bugün çok önemli raporlar görüşeceğiz. Belki de Komisyonumuzun biraz önce belirttiğiniz çalışmaları yanında en önemli raporlardan birisi de cezaevlerindeki hasta mahkûmlarla ilgili raporumuz. Bununla ilgili defaatle muhalefet milletvekillerimiz -kamuoyunda haberler çıktı- isterdim ki ben keşke onlar da olsa, beraber bu konuyu görüşebilsek, fikirlerini alabilseydik.

Hatay raporuyla ilgili aslına bakarsanız cezaevi inceleme çalışmaları sırasında arkadaşımız Mehmet Metiner gitmişti ama kendisi olmadığı için ben bilgi vermek istiyorum.

Hatay Cezaevinde de yine aynı şekilde Türkiye'nin genelinde karşılaştığımız sorunlar var: Kalabalıklaşma sorunu. Cezaevi binasının çok eski olması ve duvarlarında çatlak oluşması en büyük sorunlardan birisi. Yine, Hatay Cezaevinde siyasi mahkûm sayısı az, fazla değil. Sıcak suyla ilgili yine aynı şikâyetler var, çok uzun uzadıya yazmışlar arkadaşlar ama o raporlar herkesin elinde olduğu için ben çok fazla detaya girmek istemiyorum Sayın Başkanım, üç aşağı beş yukarı tüm cezaevlerinde karşılaşılan sorunların hepsi Hatay Cezaevinde de var. Sağlıkla ilgili aynı sorunlar var, sıcak su, yemekle ilgili sorunlar, binanın eski olması, kalabalıklaşma sorunu şu anda görebildiğimiz sorunlar. Yine, ısınmayla ilgili problemler, kaloriferlerin gündüz yakılmamasıyla ilgili şikâyetler bildirilmiş. Hatay Cezaevinde İzleme Kurulunun raporu gelmemiştii, ocak ayı içinde onu göndermişler, o bir eksiklikti. Özellikle mahpusların spor faaliyetleriyle ilgili yine yetersiz olduğu çünkü kalabalıklaşma sorunu nedeniyle dışarıya çıkma yani spor yapabilme imkânı biraz daha az gelebiliyor mahpuslara. Bu noktada yine problem var ve kantin fiyat listesi ve kantindeki çeşitlilik noktasında bazen şikâyetler alınmış.

Ben bunları belirtmek istiyorum, şu anda görebildiğim sorunlar bunlar Sayın Başkanım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Şöyle bir yöntem izleyelim mi arkadaşlar, bunların hepsi aşağı yukarı cezaeviyle alakalı raporlar, dolayısıyla bu sunumlar bittikten sonra bence bir değerlendirme yapsak daha güzel olur.

O zaman sizin Hatay'la ilgili sunumunuz bittiyse Ağrı'ya geçelim.

Kerim Bey, buyurun.

MEHMET KERİM YILDIZ (Ağrı) – Başkanım, hepinize saygılar sunuyorum.

Ayşe Hanım'ın Başkanlığında Abdurrahim Bey, bir de HDP'den Kemal Aktaş Bey'le beraber, uzman arkadaşlarımızla beraber Ağrı, Doğubeyazıt ve Iğdır cezaevlerini inceledik.

Ağrı M Tipi Cezaevi mevcut. Askerî darbeden sonra 1982'de yapılmıştı, hatırlıyoruz o dönemde bir Yüzüncü Yıl Ormanı dikilmişti tam karşısında, bizi öğrenci olarak götürmüşlerdi.

BAŞKAN – Ağaç dikmişsiniz.

MEHMET KERİM YILDIZ (Ağrı) – Evet.

Tabii, artırılmış kapasitesiyle birlikte 320 kişilik, ancak o günkü mevcut 402 idi. Hep uzun süre bu şekilde gitmiş. Toplam personel sayısı 172 olarak görünüyordu. Cezaevinde haftada iki defa aile hekimi gelip muayene ve tedavi işlemleri yapıyordu. Eğitim ve öğretim, atölye faaliyetleri, spor, vesaire bu tip işlerden yararlanan 120 mahpus vardı. Aynı cezaevinin yanında yeni cezaevi yapımı devam ediyor. İnşallah bu sene biterse T tipi yeni 406 kapasiteli bir cezaevi yapılıyor. 10'ar kişilik 37 koğuş, 24 tane de tek kişilik koğuşlar, 4 tane de 3 kişilik koğuş şeklinde yapılıyor. Bu yeni yapılanlar akıllı bina şeklinde yapılıyor, açık ve kapalı spor salonu, 4 adet atölyesi, ziyaretçi kabul binası ve jandarma binası olacak şekilde çok kapsamlı yapılıyor. Ama, bölge şartları, kış çok sert geçtiği için altı yedi ay inşaat sezonu devam ediyor. Bir de müteahhitlerin düzenli çalışmamaları ve işi bırakmaları uzamaya sebep oldu. İnşallah, bu sene bitmesi bekleniyor.

Doğubeyazıt Cezaevi A2 tipi 1956'da yapılmış, çok eski bir cezaevi. Aslında pek de cezaevine benzemiyor oralar, 4 koğuş olarak yapılmış, sonra 2 tane daha eklenmiş. Kapasitesi artırılmış, kapasite artmış ama mevcut 89'du. Doğrusu, bu cezaevlerinin tümünde idareyle ilgili herhangi bir sıkıntı yoktu, kötü muamele gibi herhangi bir şikâyet duymadık. Aslında, bunlar sevindirici şeyler. Şikâyet olarak da en büyük sorun tabii ki fiziki şartların yetersizliği. 1950'lerden 1980'lerden kalan binaların durumu bir de kış şartlarının çok yoğun olduğu Ağrı, Doğubeyazıt, Iğdır gibi illerde ne kadar kötü olabileceği tahmin edilebilir. Iğdır'da banyo, tuvalet, mutfak aynı yerdeydi. Yani, düşünün, 3 ranzalı odalarda 3'er ranza üst üste, üstteki kişi yatağında oturamayacak durumda, ancak uzanarak yatabiliyordu. Yerde yine yataklar... Kapasite fazlası da ayrıyeten ayrı bir sıkıntı. İşte, 320 kişilik bir yerde 402-406 kişinin kalmasının ne kadar sıkıntı oluşturduğunu görüyoruz.

Doğubeyazıt'a da yeni cezaevi yapılıyor. O da yine müteahhitten kaynaklanan, iki defa iptal olmuş, inşaatı başlamış. Iğdır'da da yeni bir tane planlanıyor doğrusu. Her yerde olduğu gibi buralarda da su sorunu vardı, su problemi. Ağrı Cezaevinde hem kuyudan su temin ediliyor hem şehir şebekesinde. Şehir şebekesinden kaynaklanan eski tesisattan dolayı paslı su gelmesi, zaman zaman kesilmesi, kış şartlarının çok yoğun olmasıyla zaman zaman donma da meydana geliyor. Doğubeyazıt'ta sıcak su problemi vardı, istedikleri zaman veya her zaman alamıyordu, haftada bir defa alınıyordu.

Gıda sorunu, Doğubeyazıt'ta özellikle gıda kalitesinin iyi olmadığını belirttiler yiyeceklerle ilgili. Doğubeyazıt Cezaevinde psikolog ve sosyal hizmet uzmanı yoktu. Aile hekimi de -tabii, nüfusu az olduğu için- olmadığı için zaman zaman gezici aile hekimleri gelip muayeneler yapmış. Sevk edilmesi gereken hastalar da Doğubeyazıt Devlet Hastanesine sevk edilmiş.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları Giriş : Tarih : 23/03/2015 Stenograf : Kayıt: İnsan Hakları Sayfa: 4

Bütün cezaevlerinde ortak talep telefon görüşmesinin yetersizliği. Haftada on dakikadır. Her yerde olduğu gibi, Ağrı, Doğubeyazıt ve Iğdır'da da ayın talep vardı. Bu sürenin uzatılması veya haftada iki defa olma imkânı olabilir mi diye talepler vardı. Tabii, İran'a sınırdaş olduğumuz için özellikle mektuplarda problem çıkıyormuş. Farsça mektuplar yazıyor, Farsça bilen yetkili olmadığı için mektuplar gönderilemiyor veya iletilemiyor, o konuda ciddi sıkıntılar yaşanıyordu. Her 3 cezaevinde de İranlı, Türkçe bilmeyen, Farsça mektupları gelen insanlar vardı, ortak bir talepti.

Cezaevinin personelinin talepleri vardı, her cezaevinde olduğu gibi infaz koruma memurları ve diğer personel özlük haklarının iyileştirilmesi konusunda talepleri vardı. Iğdır'da da personel yetersizliği vardı, belki Addurrahim Bey o konuya daha ayrıntılı girer.

Evet, ben olarak, Sayın Başkanımız söyledi, bugün son toplantımız. Başkanımızın ve onun gibi üçüncü dönemi olan arkadaşlar var, benim üçüncü dönemim olamasa da iki dönem ama müracaat etmedim adaylık için. Ben de eğer bir hak varsa hakkımı helal ediyorum, sizler de helal edin, sizleri seviyorum.

Teşekkür ediyorum. Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Helali hoş olsun.

Çok teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Şimdi, Iğdır raporunu sunmak üzere Abdurrahim Bey'e söz veriyorum.

ABDURRAHİM AKDAĞ (Mardin) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Değerli arkadaşlar, hepinizi saygıyla selamlıyorum. Iğdır Cezaevini beraber denetleme imkânımız olmuştu, Başkanımız, Kerim Bey ve Kemal Bey'le.

Iğdır B Tipi Cezaevi 1953 yılında yapılmış yani altmış iki yıl önce inşa edilmiş bir cezaevi. 7 yetişkin erkek hükümlü, tutuklu, 1 kadın koğu ve 1 çocuk koğu olarak planlanmış, toplam 9 koğuştan oluşan bir bina.

Kurum ilk defa 50 kişilik bir kapasite olarak planlanmış, daha sonra ilave kapasitelerle 100 kişiye çıkarılmış ama ziyaret ettiğimiz esnada kapasite 70 hükümlü, 76 tutuklu olmak üzere toplam 146 kişi mevcudu vardı. Dolayısıyla, bu rakamlardan da anlaşılacağı üzere, 50 kapasiteli bir yerin kapasite artırımıyla 146 kişiye çıkarılmış olmasının ilk sorununun tabii ki yetersiz fiziki koşullardaki büyük bir kalabalığın oluşması hemen akla geliyor.

Sağlık hizmetleri aile hekiminin haftada bir gün, salı günü gelmesiyle sağlanmaya çalışılıyor. Kurumun içerisinde bir sağlık memuru kadrolu personel olarak çalışıyor. İnfaz koruma memurları da sağlık hizmetlerine yardımcı oluyorlar. Mutfakta çalışan hükümlü ve tutukluların altı ayda bir portör muayenelerinin yapıldığını ayrıca kayda geçirme imkânımız oldu.

Bu kadar kalabalık insanın bulunduğu dar bir ortamda birtakım kurslar düzenlenmiş ama yine karşımıza yer problemi çıkıyor. Birinci derece okuma yazma, ikinci derece okuma yazma, bir de açık öğretimde okuyan lise ve yüksek eğitim alan öğrenciler var. Burada cezaevi yönetimi olabildiği kadar imkânları ölçüsünde yardımcı olmaya çalışıyor.

3.500 kitap kapasiteli bir de bir kütüphanelerini gördük. İşin doğrusu, burada çok sevindirici alan kütüphane olarak karşımıza çıktığını belirtmek durumundayım.

Kuruma ayda bir Diyanet İşleri Başkanlığı müftülük bünyesinde bir vaiz gelerek irşat hususunda tutuklu ve hükümlülere yardımcı oluyor. Iğdır Üniversitesinin de bu konuda bir iş birliğinin söz konusu olduğunu ayrıca öğrenme imkânımız oldu.

Konferanslar, film gösterileri, sportif faaliyetler, turnuvalar, müzik dinletisi, el işi ve resim çalışmalarından ayrıca bahsettiler. Birtakım münazaralar yapıldığını belirttiler. Önemli gün ve haftaların kutlanması faaliyetleri de ayrıca söz konusu olan bir husustu.

Kerim Bey'in de belirttiği gibi maalesef karın, suyun en bol olduğu bir bölgede su sıkıntısının olduğunu söyleyince işin doğrusu ilk anda çok şaşırmıştık ama demek ki siz kaynağı planlamazsanız, bu planı eğer ihtiyaca göre belirlemezseniz, derenin akıp gitmesinin insana pek bir faydası olmadığını müşahade ettik. İşin doğrusu, oradan bir inisiyatifin idare tarafından kullanılmaması gibi bir husus aklıma gelmedi değil.

Özel giysi, çamaşır, neversim, battaniyelerini kendilerinin temizlemek durumunda olduğunu ayrıca hükümlülerden duyduk.

Bir de bu zor iklim koşullarında Aras Elektrik Dağıtım Şirketinin özelleştirme sonucu elektrik hizmetlerini sunduğu bir yerde elektrik probleminin olduğunu da görme durumunda kaldık. Zaman zaman jeneratörün devreye girdiğini belirttiler.

Adalet Bakanlığı 3/12/2014 tarihli yazısıyla kadın ve çocuk koğuşları kapatılarak Erzurum'a nakledildiklerini belirttik. İşin doğrusu da isabetli bir karar çünkü az sayıda ama yer işgali söz konusu dolayısıyla bunların Erzurum'a E tipi cezaevine gitmesiyle diğer hükümlü ve tutuklularının buralara dağıtılması söz konusu olmuş.

Yeni bir cezaevinin yapılması yine söz konusu. 1.500 metrekare alanı şamil T tipi açık ve kapalı cezaevi yapılması, daha planlama aşamasında bu da.

Kurumda 65 personel görev yapıyor, 15 infaz koruma memuru açığının da olduğunu belirttiler.

Söyleyeceklerim bu kadar teşekkür ediyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları Giriş : Tarih : 23/03/2015 Stenograf : Kayıt: İnsan Hakları Sayfa: 5

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz.

Bu su sorunu belediye hudutlarına yakın mı, nerede bu şey?

ABDURRAHİM AKDAĞ (Mardin) – Şehrin tam orta yerinde yani bütün şehre yetersiz su verildiği gibi buraya da veriliyor; bir kuyu planlamışlar ama o da maalesef yeterli olmuyor.

BAŞKAN – Yani acaba özel idare hudutlarında falan mı diye...

ABDURRAHİM AKDAĞ (Mardin) – Yok, şehrin orta yerinde.

BAŞKAN – Yazık.

ABDURRAHİM AKDAĞ (Mardin) – 1952’de yapılmış bir bina.

BAŞKAN – Peki, çok teşekkür ediyoruz Abdurrahim Bey.

Ayşe Hanım, buyurun.

AYŞE TÜRKMEÑOĞLU (Konya) – Sayın Başkanım, Maltepe Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kalan bir çocuğun kurumdaki diğer çocuklar tarafından ve infaz ve koruma memurlarının gözleri önünde darbedildiğine dair, akabinde de hayatını kaybettiğine dair haberlerin yazılı ve görsel basında yer alması üzerine bu iddialarla ilgili Komisyonumuz ve sizin Başkanlığınızda cezaevinde incelemede bulunmaya gittik. Cezaevini genel manada da dolaştık, biliyorsunuz, siz de vardınız. Özellikle, Onur Önal isimli çocuğumuzun ölümüyle ilgili olayları da araştırdık. Daha önceki günlerde onunla ilgili koğuştta ve dışarıda, bahçedeki faaliyetleri yani spor faaliyetleri esnasındaki görüntüleri de izledik biliyorsunuz. Bu çocuğumuz sebebi belirlenemeyen bir nedenle, henüz belirlenememiş hâlâ, bilincini kaybettikten sonra kaldırıldığı hastanede hayatını kaybediyor. Olaya ilişkin adli ve idari soruşturmanın bir an önce sonuçlandırılmasını ve benzer olayların yaşanmaması noktasında zaten gerekli tedbirlerin alınması gerekmekte; biliyorsunuz, bunu sizinle beraber oradakilerle de görüştük.

Burada ceza infaz kurumu görevlilerinin Onur Önal çocuğumuzun ölümüyle ilgili herhangi bir dahlinin olması söz konusu olmamakla birlikte, özellikle bu çocuğun dönem dönem şiddete maruz kaldığı gözden kaçırılmış, ihmal edilmiş gibi cezaevi görevlileri tarafından bunun görülmemesi ilginç geldi. Biliyorsunuz, özellikle, çocuk cezaevlerinde koğuştaların girişinde infaz koruma memurlarının bulunduğu, gözetlediği kapalı, camekânlı bir bölüm var; burada kameralarla zaten izleniyor içerisi, aynı zamanda bire bir çıplak gözle de görme şansı var infaz koruma memurunun. Fakat, bu noktada, bu çocuğumuzun, bizim izlediğimiz görüntülerde, zaman zaman şaka yollu da olsa darbedildiği oyun gibi ama bunu biz çok net görebildik, infaz görevlilerinin bunu görmemesi ihmal olabilir diye düşündük biliyorsunuz. Özellikle “çocukların oyun oynadığı” şeklinde belirtilmişti, biliyorsunuz, cezaevi görevlileri tarafından. Tabii, böyle şiddete yönelik bir oyunun olması da söz konusu değil, buna özellikle müsaade etmemeleri gerekiyor idi. Burada oynadıklarını söyledikleri bir oyun vardı, oyun dışı kalan ya da ceza gören çocuğa az da olsa güya şiddet uygulanıyor ama burada gördüğümüz bizim görüntülerde bu Onur’un gerçekten ablukaya alınıp şiddet gördüğü şeklindeydi.

Yine, tabii, özellikle burada personel yetersizliğinden şikâyetle bulunuldu cezaevi yönetimi tarafından. Burada çünkü dediğimiz gibi bütün koğuştalarda izleme camekânı var ama 4 koğuştta 1 görevli düşüyor ve bazen diğerindeyken öbür koğuştadaki olayları kaçırabiliyor şeklinde beyanda bulunuldu. Özellikle Onur Önal’ın ölümünden önce yaşamış olduğu fiziksel şiddete rağmen kurum görevlilerinin bu durumu aktarmaması Onur’un ve yine odasındaki acil butonuna basmaması ve megafonla iletişim kurmaması örneğinde olduğu gibi, ceza infaz kurumlarında kalan çocukların kendi aralarında yaşadıkları olayları özellikle cezaevi görevlilerine aktarmaması gibi bir durum söz konusu. Ne olursa olsun yaşadıkları tüm olumsuzluklara rağmen bunlar cezaevi görevlilerine durumu aktaramıyorlar çünkü başlarına bunun öğrenilmesi durumunda koğuştta, ya kendi koğuştında ya da başka koğuştta aktarılsa bile ispiyoncu olarak nitelendirileceği ve başına çok daha kötü bir şey gelebileceğini düşündüğü için çocuklar hiçbir şekilde kendi yaşadıkları sorunları cezaevi görevlilerine aktaramıyorlar, böyle bir durum var ne yazık ki.

Kurumda 3 çocuğa karşılık yaklaşık 2 personel bulunduğu yani personel sayısı ile kalan çocuk sayısına baktığımızda böyle bir durum var ama burada tabii bu personeller vardiya şeklinde olduğu için aynı anda 3 çocuğa 1 personel bulunamıyor ne yazık ki çünkü bunlar vardiya olarak çalışıyorlar. 4 vardiya hâlinde çalışıyorlar, daha önce bu 24’üncü Yasama Dönemi içinde bu ceza infaz kurumundan hiçbir başvuru gelmemiş bizim Komisyonumuza, herhangi bir dilekçe gelmemiş.

BAŞKAN – Genel itibarıyla cezaevi zaten fena değil yani geneli itibarıyla güzel.

AYŞE TÜRKMEÑOĞLU (Konya) – Genel itibarıyla -tabii ki onu da anlatacağım Sayın Başkanım- cezaevini dolaştık, diğer koğuştalara da baktık. Çocukların kaldıkları koğuştalar tek kişilik odalar şeklinde genelde ve yukarıda yatakhaneleri, aşağıda da ortak alanları var ve bahçeleri var, spora çıkabiliyorlar, eğitim faaliyetlerine devam ediyorlar, cezaevinin fiziki koşulları da oldukça iyiydi, buradaki maalesef tek ihmal nedeniyle çocuğun hayatını kaybetmesi ve cezaevi görevlilerinin buna yeterince dikkat edememesi şeklinde değerlendirebiliriz. Bu şiddeti uygulayan çocuklardan birisiyle de görüştük biliyorsunuz, o da pek farkında değil aslına bakarsanız konuşmalarından, çocuğa ne olduğu noktasında hiç haberi yok “Sadece hastaneye kaldırılıp öldüğünü biliyorum.” şeklinde beyanda bulundu. Sonuçta bunların hepsi 18 yaş altında çocuklar olduğu için belki de yaptıkları eylemin farkında mı değiller, tam da bilemiyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları Giriş : Tarih : 23/03/2015 Stenograf : Kayıt: İnsan Hakları Sayfa: 6

Biliyorsunuz, kurumun fiziki yapısı oldukça iyi olmakla beraber yapı içerisindeki bazı sorunların oldukça ciddi sorunlara yol açabilecek nitelikte. Özellikle ünite içerisinde çocukların tek kaldıkları odalarının kapılarının kilitlerinin bozuk olması ciddi bir güvenlik zafiyeti oluşturmakta, özellikle bunların kilitli olması gerekiyor, çocukların birbirine karşı herhangi bir zararda bulunmaması için. Bir an önce onarılmalı ve fiziki kontrollerinin sık aralıklarla yapılması değerlendirildi tarafımızdan. Yine, kurumda güvenlik zafiyetine yol açan diğer bir husus ise üniteleri gözetleyen kameraların görüntü alamadığı kör noktaların varlığı tespit edildi ki bu çocuğumuzun ölümünde özellikle kör noktada uygulanan şiddet sonucunda bunun olduğunu az çok biz de tahmin ediyoruz.

BAŞKAN – Tahmin ediyoruz.

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Merdiven altları ve yukarıdaki yatakhanelere bakan koridordaki kameranın bazı bir iki metrelik kör alanları göremediğini biliyorsunuz tespit ettik, bunun da belki düzeltilerek o kör noktaların da görülmesi gerekiyor. Şunu da belirtmemiz lazım, burada çocuklarımızın kaldıkları odalar, yatakhanelerinde kamerayla gözetlenme olayı yok sadece ortak mekânlarının gözetlendiğini özellikle söylememiz gerekiyor. Yine, kameraların görüntü kalitesinin düşük olması, özellikle ses kayıt edici özelliklerinin olmaması çünkü neler yaşandığına dair -bizler de izledik- kameralarda gerçekten bulanık, kimin kim olduğunu tespit edebilmek bizim açımızdan biraz güç oldu, cezaevi görevlileri söylediler; bazen çocukların ya da mahpusların kıyafetleriyle kimin kim olduğu anlaşılabiliyordu. Yine, ses kaydının olmaması, çocukların kendi aralarında konuşmaları ya da bu olayı tartışmaları ya da şiddetle ilgili herhangi bir şey konuştuklarını maalesef görevliler duyamıyorlar hiçbir şekilde. Bunun da belki değerlendirilmesi gerekebilir. Gece kaydının yetersiz oluşu ve arşiv kaydının dört ila altı ay ile sınırlı olması güvenlik zafiyetini artırıyor diye düşündük. Ayrıca çocukların rehabilite edilmesi için önem taşıyan aile görüş sürelerinin fiziki şartlar çerçevesinde uzatılmasının da faydalı olacağını düşündük çünkü iki üç saatlik sürelerle ailelerle çocuklar bu görüşme odalarında görüşebiliyorlardı. Tabii, buradaki mesele görüşme odalarının yetersizliği ve çocuk sayısına göre yetersiz kalması nedeniyle böyle bir durum olduğu bize cezaevi yönetimi tarafından söylendi. Yine de belirttiğimiz gibi cezaevi şartları Türkiye geneline bakacak olursak ortalamanın üzerindeydi, iyiydi.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN – Evet, biz teşekkür ederiz.

Şimdi, son raporumuza sıra geldi, onu da sunduktan sonra müzakere yapacağız.

Ayşe Hanım, bunu da siz mi sunacaksınız? Aslında belki de en önemlisi...

AYŞE TÜRKMENÖĞLU (Konya) – Hasta mahkûmlarla ilgili olduğu için Kerim Bey'in doktor olması hasebiyle...

BAŞKAN – Kerim Bey'in, tabii, doktor birisinin sunmasında fayda var.

Kerim Bey, buyurun.

MEHMET KERİM YILDIZ (Ağrı) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarımız; insanın beden ve ruh sağlığı, insanın iyilik hâli olması herkesin ve devletin temel görevidir yani bütün insanların beden ve ruh sağlığını koruması, sağlaması, devam ettirilmesi. Tabii, mahkûmlar, tutuklular, mahpusların bir de özgürlükleri ellerinden alınmış, onlar daha zor durumda. Her ne kadar fiziki durumları olsa dahi psikolojik durumlarının iyi olmayacağını hepimiz biliyoruz.

Bu kapsamda değişik incelemelerde bulunuldu, bazı hastanelere gidildi. Türkiye'nin her tarafında, mahpusların bulunduğu cezaevlerinde, birinci basamak tedavi hizmetleri cezaevinde veriliyor. Nüfusu 5 binin üzerinde olan yerlerde kampus hastaneleri var; işte Sincan'da, Silivri'de, Maltepe'de, Aliğa'da, Türkiye'de 4 yerde. Bunlarda C tipi hastanelerimiz var ve yatılı olarak, yataklı tedavi veriyor. Binin üzerinde nüfusu olan yerlerde de cezaevinin aile hekimi var, o da her gün poliklinikliğini yapıyor, gerekli muayene ve tedavileri gerçekleştiriyor. Eğer ileri tahlil ve tetkik gerektirecek durumu varsa acil durumlarda cezaevinin ambulansı varsa kendi ambulansları yoksa 112 Acil Servis ambulanslarıyla hastaneye sevk ediliyor. Normal hastalar, acil olmayanlar da nakil araçlarıyla yapılıyor. Tabii, bu sistemlerde zaman zaman sıkıntılar yaşanıyor, cezaevi nakil araçlarında bekleme olabiliyor, hastaneye gidildiğinde hastanede mahpusların bekletme koşulları, yerleri olmadığı için araçların içinde insanlar bekletiliyor, elleri kelepçeli bir şekilde hasta olarak gidenler bekletiliyor ve her istedikleri zaman da gidemiyor yani cezaevinde hafta boyunca şikâyetle bulunan "hastayım" diyen insanlar biriktirilip birkaç gün sonra götürülebiliyor.

Cezaevlerinde hastalarla ilgili sorunlar üç ayrı bakanlığı ilgilendiriyor. Sağlık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı. Doktor Sağlık Bakanlığında muayeneyi yapar sevki uygun görür. İçişleri Bakanlığına bağlı olan Jandarma da güvenliği sağlıyor, cezaevinin dış güvenliğini, ona eşlik ediyor, onların da hazır olması gerekiyor. Zaman zaman eleman yetersizliğinde bu aksamalara sebep olabiliyor. Son olarak da hastayı taşıyacak nakil aracı da Adalet Bakanlığına bağlı. Aslında bu konu biraz problemli, sık sık tartışılmış bir konu, bir çalışma da var, tek elden organize edilmesi bu işin daha rahat ve hızlı yürütmesini sağlayacaktır.

Tabii ki cezaevinde kronik hastalar var, ağır hasta olan insanlar var. İnfazın geri bırakılması Adalet Bakanlığının belirlediği tam teşekküllü hastanelerden alınan raporların Adli Tıp Kurumunca incelenip okeylenmesiyle ancak gerçekleşebilir. Özellikle bu çok zaman alıyor. Bazen terminal dönem hasta dediğimiz son dönem, ölüme yaklaşmış kanser

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları Giriş : Tarih : 23/03/2015 Stenograf : Kayıt: İnsan Hakları Sayfa: 7

hastaları var. Bunların raporlarının çok hızlı çıkması lazım. Yoksa sevklerle hastaneden randevu alıp, muayene olup, tekrar bir teşekküllü hastanede alınıp Adli Tıba gönderilmesi, orada bazı eksikliklerin görülüp tekrar raporun iade edilmesi, tekrar edilmesi üç dört ayı buluyor. O zamana kadar da zaten hasta kaybediliyor. Dolayısıyla, bazı alternatif düşünceler de gelişmedi değil. Adli Tıp Kurumu, teşekküllü hastanenin raporu üzerinde inceleme yaparak karar veriyor, hastayı görmeden, evraklar üzerinde. Acaba alternatif olarak bazı üniversiteler de bu görevi yapabilir mi? Bu konunun tartışılması ve dikkate alınması gerektiği kanaatindeyim.

Raporların gecikmesi konusunU, sevkleri anlattık.

Tabii ki ağır hastalara bazen Cumhurbaşkanı affı da gerekiyor, yine rapor sonucu oluyor. Toplum güvenliği bakımından tehlike oluşturup oluşturulmaması... Kolluk kuvvetleri “Toplum açısından böyle bir tehlike oluştu.” dediği an, yine bu şeyler hükümsüz kalıyor, bu raporlar anlamsız kalıyor. Dolayısıyla, bu konu üzerinde de tartışılması, bir sonuca bağlanması gerektiği kanaatindeyiz. Terminal dönem kanser hastası veya yatalak birinin toplum için herhangi bir tehlike oluşturmayacağı kanaatindeyiz. Bu konulara daha ayrıntılı bakmak gerekir diye düşünüyorum.

Bütün cezaevlerinde olduğu gibi hastanelerde diyet uygulaması daha sağlıklı yapılıyor. Cezaevlerinde bu imkân yoktu ama bazı hastalara yine cezaevinde uygun diyet uygulanamıyor. Bu konulara da dikkat edilmesi gerekiyor.

Benim anlatacağım bu kadar. Arkadaşların katkıları olursa...

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, çok teşekkür ederiz Kerim Bey.

Aslında diğer raporlar da çok önemli. Ancak, Kerim Bey’in son anlatmış olduğu, cezaevlerindeki sağlık sistemini inceleyen ve masaya yatıran ve raporlayan, öneriler sunan bu rapor çok değerli arkadaşlar yani, bu konuda Türkiye’de yapılmış ender çalışmalardan bir tanesi. Yani, herkes bir şey söylüyor, daha çok işin şovuna bakıyor ama işi masaya yatırıp, tahlil edip sonuçlar çıkaran bir çalışma yok. Dolayısıyla, burada bu çalışma çok değerli. Yani, bu konuda söz söyleyecek insanın artık bundan sonra, bu kadar çalışmanın üzerine bir şeyler söylemesi lazım, çözümler üretmesi lazım ve bu çalışmayı yapmış olduğunuz için de sizlere bir kez daha teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Ülker Güzel’den başlayarak müzakereleri açıyorum.

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Öncelikle, arkadaşlarıma gerçekten böyle çok zor bir konu... Özellikle vicdani karar açısından ve gerek çocuk olsun gerekse reşit yaştaki kişilerin suçlu olarak hüküm giyip cezaevlerine intikal etmiş olması ve orada sürelerini tamamlamak üzere cezalarını çekip çıkmalarına kadar geçen süredeki hayat şartlarını ve insani ölçüler içinde bunların değerlendirilmesini görmenin, içinde bulundukları zor şartları görebilmenin ve onun üzerinde karar verebilmenin gerçekten çok vicdani bir sıkıntıyı, üzüntüyü de beraberinde taşıdığına inanıyorum. Arkadaşlarımdan çok önemli konulara dokunarak burada yapmış oldukları çalışmaların sonunda bize bu raporları ve bilgileri vermiş olmalarından dolayı teşekkür ediyorum.

Geçmiş senelerde yapmış olduğumuz toplantılarda, özellikle muhalefete mensup olan arkadaşlarımızın çoğunluğu cezaevlerindeki bu sıkıntıları dile getirip ifade etmişlerdi. Ancak, şöyle de bir durumu yaşamıştık: Adalet Bakanlığının Ceza İşleri Genel Müdürlüğünün -veya belki cezaevleri konusunda- bize vermiş oldukları bir brifing vardı. O brifingte bir plan ve proje üzerinde çalışmaya başladıklarını ve bu çalışmaları süresi içinde belirli, Türkiye’deki bütün cezaevlerini içine alacak tarzda bir model ve stilde, belli standartlarda tamamlamak üzere çalışmaların başladığından bahsetmişlerdi. Bunlar gerçekten...

BAŞKAN – Bir dönüşüm çalışmasıydı.

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Evet, çok güzel bir dönüşümdü. Tabii, şimdi, herhâlde, tahmin ediyorum, bunlar devam ediyordur, yürüyordur. Çünkü, bu dönüşüm belli bir süreci ister. Ben Adalet Bakanlığımızın yapmış olduğu bu çalışmaların yürüdüğüne inanıyorum ama şu ana kadar neler yapıldı, ne gibi çalışmalar tamamlandı, geriye tamamlanmamış ne kadar projeler kaldı, bunların da bir açıklığa kavuşturulmasında, dönem bitmeden, fayda vardır diye düşünüyorum.

Bunun akabinde de hemen aklıma şu soru geldi: Acaba biz İnsan Hakları Komisyonu olarak kendi fonksiyonlarımız içinde, bize verilen bu tip bu bilgilerin gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği konusunda bir denetleme, inceleme veya yetkili kurumlar tarafından böyle bir denetleme ve incelemenin yapılıp yapılmadığını soruşturma gibi bir hakkımız olabilir mi? Ve yapacağımız, bundan sonraki yeni bir İnsan Hakları Komisyonu sisteminin içine böyle bir hak veya inceleme hakkı getirilebilir mi veya soru sorma hakkı getirilebilir mi? Çünkü, genellikle bir plan ve proje veya bir ülkenin problemini, sorununu çözmek üzere getirilen projelerin takibi ve kontrolü yapılmadığı için biz de bilgisiz kalıyoruz, belki onlar da projelerde bir gevşekliğe düşmüş olabiliyorlar. Olmasalar bile bizim yetkili kurum olarak, bu bilgilerin ne derecede gerçekleştiğini İnsan Hakları Komisyonu olarak belki aramızda değerlendirmemiz açısından faydalı olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Buna bir şey söyleyebilir miyim?

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Buyurun efendim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları Giriş : Tarih : 23/03/2015 Stenograf : Kayıt: İnsan Hakları Sayfa: 8

BAŞKAN – Şimdi, tabii, bir defa, bizim o brifingi tekrar alma imkânımız var. Yani, zamanımız şu anda yok ama ola ki önümüzdeki dönemdeki arkadaşlar buraya geldikleri zaman bir önceki dönemin brifingteki sonuçlarıyla şimdiki sonuçlar nereye geldi, bunu tekrar sorabiliriz:

İkincisi: Bu inşaatları yerinde de inceleyebiliriz yani yeni yapılan inşaatların bizim raporlarımız doğrultusunda uyup uymadığını denetleyebiliriz, inceleyebiliriz. Mesela, şeyde gördüm, bakın, Belçika’da bir sorunla karşılaşmıştık incelerken. Orada zaten mevcut cezaevleri çok eski, yeni projeler yapıyorlar. Fakat, işte 10 katlı, 15 katlı cezaevi yapıyorlar. Dedim: Bir defa, bakın, şu yapmış olduğunuz proje zaten insan haklarına aykırı. Öyle deyince, cezaevi müdürü yani neredeyse kalkıp bizim yanaklarımızı öpecekti. Neden? “Biz söylüyoruz Adalet Bakanlığı yetkililerine: Çok katlı bir cezaevi olmaz. Biz bu şekilde bu sistemi yürütemeyiz.” dedi. Şimdi ama bunları sayarak Belçika’daki Adalet Bakanlığına kabul ettirmişler. Yani, iş, bir defa, baştan bitmiş yani bundan sonra artık oradan iyi bir sonuç almanız mümkün değil. Bizim cezaevlerimizde şayet, diyelim ki çocuk cezaevinde, çocuk cezaevinin mantığına göre bir cezaevi yapmazsanız, fiziki şartları da uygun değilse artık oradan iyi sonuç almanız kolay kolay mümkün olmuyor. Dolayısıyla, biz bunları yapabiliriz ama kanun teklifimiz de... Biraz daha işte bu yetkileri artırmaya dönük bir kanun teklifi verdik ve inşallah o kanunu da çıkarırsınız daha sonraki dönemde de daha rahat çalışırsınız.

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Teşekkür ediyorum.

Tabii, İnsan Hakları Komisyonu olarak gerçekten sizin Başkanlığınızda çok güzel konulara el attık. Bunlardan bir tanesi de yurt dışında, gerçekten diğer ülkelerdeki insan hakları konusunda, özellikle kendi vatandaşlarımıza uygulanan insan haklarının durumunu inceleme olmuştur ve ben bundan dolayı da gurur duyduğumu ifade etmek istiyorum. Her ne kadar Doğu Türkistan’a kadar uzanabilmiş, oradan bir cevap alamamış olmamıza rağmen bunun tamamen orada yetkili olan devletin, kendi insan haklarını çiğneme konusundaki incelemeyi dünyaya açmak istememesinden kaynaklandığını düşünüyorum.

BAŞKAN – Evet, aynen öyle.

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Bunların hepsi birer ayıptır, birer züldür bana göre. Fakat, bizim, Türkiye Cumhuriyeti İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu olarak gerçekten böyle bir Meclis içinde bunu gerçekleştirmemiz olmamız bile çok güzel ve takdire şayan bir adımdır diye düşünüyorum.

Bunun yanında, bu çocuk hapishanelerinde karşılaştığımız, biraz önce değerli arkadaşımızın ifade ettiği, problemler gerçekten çok önemli. Her ne kadar mahkûm da olsa, suç da işleyip bir ceza görse de çocuklar sonunda topluma tekrar kazandırılma düşüncesiyle hapse konuluyor. Bu sebeple, bu çocukların biz orada telef edilmesini, o çocukların gerçekten topluma daha kötü bir suçlu imajıyla dönmesini, ruh yapısıyla dönmesini istemiyoruz, hedefin bu olduğunu tahmin etmiyorum. Bunun için, orada çalışanların da çok önemli bir eğitime tabi tutulması gerektiği düşüncesindeyim. Yani, benim bir sıkıntım olduğunda beni koruyan polise veya beni koruyan güvenlik gücüne veyahut da bir gardiyana gidip derdimi anlatabilecek sıcaklığı bulabilmeliyim. Bir talebe, hocasına sıkıldığı zaman gidip anlatabiliyorsa, o sıcaklığı verebilecek eğitici ve yönlendirici kişilerin, belli bir kültür, belli bir eğitimden veya şahsiyet yapısı... Bu da çok önemli çünkü kişi kendinden doğan birtakım şahsi problemlerinden dolayı da, belki orada yaşadığı şartlardan dolayı da psikolojik olarak etkilenebilir. Ama işte, zaman zaman değiştirmek suretiyle veya devlet, idare ediciler bunları çok daha iyi takdir ederler, buna bir çözüm bulmanın da çok faydalı olacağını düşünüyorum, o çocukları topluma tekrar kazandırabilme açısından.

Sözlerime son vermeden önce ben de arkadaşlarıma bir veda konuşması yapmak istiyorum. Zatıalinizin Başkanlığında çok güzel, çok adil, gerçekten birbiriyle kaynaşan ve çok önemli konulara parmak basan, çok güzel bir çalışmayı dört yıl içinde sergiledik, benim için bir gurur oldu. Tabii, önümüzdeki dönemde kim gelir, kim kalır bilmiyorum fakat her şeye rağmen bu geçen dört yıllık dönem benim için çok büyük bir kazanç olmuştur, sizleri tanımış olmak çok güzel bir kazanç olmuştur. Bu sebeple hepinize teşekkür ediyorum ve hakkınızı helal etmenizi diliyorum. Benim de hakkım yok gerçi ama varsa helal olsun diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederiz, sağ olun, helali hoş olsun.

Sayın Şener...

İHSAN ŞENER (Ordu) – Çok teşekkür ediyorum Başkanım.

Ben de gerçekten biri diğerinden kıymetli raporları en azından inceleme fırsatı buldum. Güzel bir çalışma, ben arkadaşlarıma teşekkür ediyorum. Genelde beş başlıkta toplanan sorunlar var: Başta kapasite sorunu, sağlık sorunu, iletişim sorunu, ondan sonra, eğitim, spor, kültür faaliyetleriyle ilgili sorun, bir de cezaevinin kendi personelinin sorunu, ki onlarda özellikle çocuk yaştaki pedagojik açıdan insanlara olumsuz yansıyor.

Şimdi, sağlıkla ilgili biraz önce verilen bilgi, ben yanılmıyorsam bin kapasitenin olduğu yerde aile hekimi sürekli tedavi hizmeti verebiliyor, 5 bin üzerindekiyle de hastanede yataklı tedavi verilebiliyor. Şimdi, bir akıl ve ruh hastalıkları hastanesinin önünden geçen bir tane sağlıklı adam bahçede dolaşan birisine soruyor “İçeride kaç kişisiniz?” diye. O biraz tereddütten sonra “Siz dışarıda kaç kişisiniz?” diye soruyor. Şimdi, sağlıkla ilgili problem Türkiye’nin genel problemi. Yani,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları Giriş : Tarih : 23/03/2015 Stenograf : Kayıt: İnsan Hakları Sayfa: 9

mesela, içeride bin kişiye aile hizmeti veriliyor sürekli ama dışarıda 3 bin kişinin olduğu yerde aile hekimi olma zarureti var; bu, sağlık personelinin sayısı açısından. İçeride 5 bin kişinin olduğu yerde yataklı tedavi görüyorsunuz, dışarıda 15 bin ve üstü yerde yataklı tedavi görme imkânın var. Dolayısıyla, 3 katı oranında cezaevleri dışarıya göre sağlık açısından daha iyi aslında. Ama hani, cezaevlerdir, zamanında müdahale edilebilir mi, sağlık merkezine yakınlığı nedir, falan falan, bunlar tartışılabilir.

Kapasite sorunuyla ilgili büyük aşamada, belki iki yıl içinde -yani Adalet Bakanlığının söylediklerini söylüyorum- bu kapasite sorununu çözecek bir planlama yapılmış ve hızla devam eden cezaevleri var.

Dolayısıyla, bu raporları, müzmin hastalıklarla ilgili gerçekten sonuçların toplumla paylaşılması, burada tavsiyelerin ortaya konulmuş olmasını ben çok değerli buluyorum çünkü bu bir sorun ve bürokratik süreçleri uzun bir süreç. Yani, bu daha kısaltılabilir mi, işte sadece adli tıp kurumlarının yetkisinde olan bazı raporlar var, bunlar başkaca sağlık merkezlerine verilebilir mi, bunlar değerlendirilebilir. Ben arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Dönem sonu itibarıyla ben de bütün arkadaşlardan helallik istiyorum. Neticede 24'üncü Dönem bitti, 25'inci Dönemde kim olur, kim alır bilemeyiz. Üçüncü dönemler gelemeyeceklerini biliyorlar ama biz de bir umut var. Hayırlısı inşallah diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Peki, Allah hayretsin.

Ayşe Hanım, tekrar...

BÜLENT TURAN (İstanbul) – Vedalaşıyor musun?

AYŞE TÜRKMEÑOĞLU (Konya) – Yok efendim, ben kısaca bazı hususlara değinmek istiyordum.

İhsan Bey konuşurken şey aklıma geldi, gidip de dönmek var, dönüp de bulmamak var, değil mi? Hayırlısı inşallah, hepimizin ve Türkiye'nin hakkında hayırlısı neyse o olsun.

Sayın Başkanım, siz de biraz önce belirtmiştiniz, Avrupa'daki cezaevlerine de gitmiştik. Benden önce de Murat Bey vardı, Murat Yıldırım da Cezaevleri Alt Komisyonunun Başkanıydı ve çok güzel hizmetler yaptılar, öncelikle kendisine teşekkür ediyorum. Yurt dışındaki cezaevleri ile Türkiye'yi karşılaştırdığımızda Türkiye'nin şartlarının gerçekten daha iyi olduğunu görüyoruz çünkü sürekli bize Avrupa Birliği ülkelerinin insan haklarındaki katettikleri yoldan bahsediliyor, özellikle bu noktada Türkiye eleştiriliyor, biliyorsunuz, birçok konuda ama hem biliyorsunuz güvenlik güçlerinin kullandıkları orantısız güç anlamında Avrupa'daki şiddeti hep beraber görüyoruz, en son Frankfurt'ta yaşanan bir olay vardı. Yine cezaevlerindeki şartların Türkiye'ye nazaran gerçekten çok kötü olduğunu gözlemledik, raporlarda da bu var. Özellikle onu belirtmek istiyorum, Türkiye'deki cezaevleri ve bizim Adalet Bakanlığımıza karşı da maalesef, çok haksız eleştiriler de var, bunu belirtmemiz lazım. Biraz önce İhsan Bey söyledi, cezaevleri inşaatları devam ediyor, iki yıla kadar kalabalıklaşma sorunu kısmen de olsa halledilebilecek ama bunu söylediğimizde "AK PARTİ hükümetleri cezaevleri yapmakla övünüyor." şeklinde haksız bir itham da var. Cezaevlerine biz gittiğimizde üç katlı ranzalarda kaldığını gördük. Üçüncü katta kalan mahpusun ya da tutuklunun tamamen tavana yarım metre mesafede yattığını müşahade ettik, biliyorsunuz. Ve karanlık odalar şeklindeydi çünkü ranzalar üç katlı olunca dışarıdan gün ışığı da almıyor ve tamamen hareket etme kabiliyeti yok, sadece yan yan ilerleyip yataklarına geçebiliyorlar mahpuslar, böyle bir durum vardı, bunu da belirtmem lazım çünkü bunların, ancak sizler yeni cezaevleri inşa ederek bu kalabalıklaşmanın önüne geçebilirsiniz. Onun dışında, Türkiye'de tutuklanma istisnai bir durum ama mahkeme bu şekilde takdir ettiyse bizim zaten siyasi olarak bir şey yapmamız mümkün değil, bu noktada zaten bizim yargıya bir dahlimiz söz konusu değil. Buradaki eleştirilerin haksızlığını anlatmak anlamında söylüyorum.

Özellikle, Sayın Başkanım, gittiğimiz cezaevlerinde kısmi af ve denetimli serbestlikle ilgili mahpusların yoğun istekleri vardı, bunu hâlâ, işte İnternet ortamında da mahpus yakınları paylaşmışlar numaralarımızı falan, bize belirtiyorlar. Ben bunun bizim Komisyonumuzun işi olmadığını, Adalet Komisyonundan geçmesi gerektiğini ve Meclis inisiyatifinde olduğunu belirtiyorum ama ısrarla, Cezaevleri Alt Komisyonu olduğumuz için ve İnsan Hakları Komisyonu olduğumuz için bize geliyor. Bu konuyla ilgili ben defaatle açıklamalar yapmama rağmen hâlâ şu anda, Meclis tatile gireceği için iki hafta sonra ısrarla çok fazla sayıda telefon, mesaj alıyorum. Bunu yine sizlerin huzurunda belirtmek istiyorum, bu konu zaten Meclisin takdirinde olan bir durum. Ben Adalet Bakanımızla bu konuyu konuştum, zaten Adalet Bakanlığı durumun farkında. Ve bu talepleri ben Cumhurbaşkanımız ve Başbakanımıza da ilettim, bunu da özellikle belirtmem gerekiyor. Ve hasta mahpuslarla ilgili hem Cumhurbaşkanımızla hem Başbakanımızla görüştim. Özellikle, son dönemde, çok ağır hastalığı olan mahpusların cezalarının ertelenmesi, infazın ertelenmesiyle ilgili hususun çok aksak yürüdüğünü, bu noktada acil düzenlemeler gerektiğini belirtmiştim, ki bu noktada, biliyorsunuz, zaten gerekli çalışmalar da, Sayın hem Başbakanımız hem Cumhurbaşkanımız ve Bakanımız gerekli beyanlarda bulunmuşlardı. Bizim bu raporumuzun bu anlamda da çok önemli olduğunu düşünüyorum çünkü hasta mahpuslarla ilgili gerçekten dışarıda çok yoğun şekilde diğer parti mensubu arkadaşlarımızın beyanları var, haksızlıklar olduğu söyleniyor ama ben isterdim ki burada, gelip hep beraber tartışalım, bizlere katkıda bulunsunlar ama maalesef böyle bir durum söz konusu olamadı. Herhâlde gelemediler. Bu çok önemli bir konuydu. Herhangi bir cezaevi...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları Giriş : Tarih : 23/03/2015 Stenograf : Kayıt: İnsan Hakları Sayfa: 10

BAŞKAN – Orhan Bey geldi.

AYŞE TÜRK MENOĞLU (Konya) – Görmedim ben.

Kusura bakmayın Orhan Bey.

ORHAN DÜZGÜN (Tokat) – Estağfurullah.

AYŞE TÜRK MENOĞLU (Konya) – Çünkü normal bir cezaevi denetimi değil bu, Türkiye'nin genelindeki cezaevlerindeki hasta mahpuslarla ilgili çok kapsamlı bir rapor. İnşallah bu en kısa sürede hayata geçer. Bizlerin en önemli, en büyük, ivedilikli görevi -İnsan Hakları İnceleme Komisyonundayız, gelecek dönem inşallah İnsan Hakları Komisyonu olacak- en önemli husus hem dışarıdaki vatandaşlarımızın insan haklarını korumak, aynı zamanda şu anda devletin güvencesi altında olan ve topluma yeniden kazandırılmak amacıyla rehabilite edilmeye çalışılan mahpus ve tutukluların insan haklarını da korumak. Bu noktada ben sizlerin, emeği geçen herkesin ve özellikle uzman arkadaşlarımızın da ellerine, gönüllerine, yüreklerine sağlık diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz.

Abdurrahim Bey, ilave bir şeyler var galiba.

ABDURRAHİM AKDAĞ (Mardin) – Başkanım, müsaadeniz varsa vedayla ilgili bir şeyler söylemek durumundayım.

AYŞE TÜRK MENOĞLU (Konya) – Ayhan Bey’e veda ediyor.

BAŞKAN – Bana veda ediyorsunuz. (Gülüşmeler)

ABDURRAHİM AKDAĞ (Mardin) – Müsaadeniz varsa tarihî bir anekdotu, bir veda anekdotunu aktararak sizinle duygularımı paylaşmak istiyorum.

Yıl 632, yer Medine-i Münevvere. Vefatına yakın Resulullah (AS) mescitte helallik alıyor ve şöyle diyor: “Kimin benim üzerimde bir hakkı varsa, ben buradayım; kimin üzerimde bir malı varsa, malım burada; kimin bedenim üzerinde bir hakkı varsa bedenim burada.” Bir suskunluk arasından sonra Medinelî bir genç olan ve Resulullah’ın seferlerinin neredeyse tamamına katılmış Hazreti Ukkâse ayağa kalkar ve “Ya Resulullah, senden bir hak alacağım var.” der. “Buyurun.” der. “Bir gün beraber seferdeydik, hayvanları kovalarken elinizde kamçı vardı, sırtıma kamçı vurdunuz. Ben hakkımı aynen almak istiyorum.” der. Hazreti Ebubekir ayağa kalkar, “İşte, ben buradayım.” der. “Yok, ben hakkımı Resulullah’tan istiyorum.” der. Hazreti Ömer ayağa kalkar, ona da “Yok.” der. Hazreti Ali ayağa kalkar, “Ben aynı ailedenim, hakkını benden almakla Resulullah’tan almış olursun.” der. Yine Ukkâse “Yok.” der. Resulullah Hazreti Bilal’i evine gönderir ve “Fatıma’nın yanında o kamçı saklıdır, git al, gel.” der. Herkes bir şaşkınlık içindedir. Bilal kamçıyı alır gelir. Ukkâse eline alır, “Ya Resulullah, sen kamçıyı vurduğun zaman benim sırtım açıldı, senin de sırtını açmanı istiyorum.” der. Resulullah sırtını açar ve herkes kamçıyı vuracağını beklerken Ukkâse, Resulullah (AS)’nin iki kürek kemiği arasında bulunan peygamberlik mührünü öper ve orada ashâbın çoğu ağlamaktadır. Ukkâse şunu der: “Ya Resulullah, ‘Benim tenime değen el, vücut, organ cehennemde yanmaz.’ dediğini duymuştum. Ben de mührünü öptüm, inşallah cehennemde yanmam.” Bir hak alma olayını size aktardım, hatırlatmak istedim.

Milletvekili olmadan önce elli yılı aşkın bir süre Güneydoğu’da, Mardin’de yaşadım. Birçok hak ihlalinin, birçok sürgünün, birçok mağduriyetin, adam tutuklamanın, tutukluları gözaltında kaybetmenin, bir arabaya bindirilip gelmeyen insanların olduğu bir bölgeden Türkiye Büyük Millet Meclisine geldim. Gönülümde, aklımda ve ruhumda herkes için adalet, eşitlik ve kardeşlik bayrağını dalgalandırmak isteği vardı, buna bir zemin arıyordum, bu zemini İnsan Hakları Komisyonunda bulacağıma dair umudum vardı.

Başta Başkanım Ayhan Sefer Üstün Bey olmak üzere siz değerli arkadaşlarımla birlikte büyük ölçüde bu zemini bulduğumu düşünüyorum. Daha yapılacak çok iş var ama yapılanların da hakkını teslim etmek durumundayım. Bütün çalışmalarımızda desteğinizi gördüm, sizlerin samimiyetini ve ilgisini gördüm. Hem iktidar hem muhalefet milletvekili olarak Türkiye’nin dünyadaki itibarını, itimadını, saygınlığını muhafaza etme noktasında gerçekten şerefli bir iş yaptığınıza bütün yüreğimle inanıyorum. Hepinizi kutluyorum.

Birtakım komisyonlar kurduk. Başta benim özelimle alakalı komisyonu yazdım listeme, Engelliler Alt Komisyonu, burada gerçekten güzel bir çalışma yapıldı; aynı zamanda dezavantajlı ve insan haklarıyla ilgili insanlar olarak Türkiye’de ne yapılıyor, onu inceledik.; suç mağdurlarıyla ilgili bir komisyonumuz oldu; benim de baştan beri içinde olduğum Cezaevi Alt Komisyonumuz oldu; Göç Komisyonumuz oldu; Kadına Şiddet Komisyonumuz oldu. En son yurt dışındaki hak ihlallerini inceleme durumunda olduk.

Ülker Hanım bahsetti, incelenen, sigaya çekilen, sorgulanan bir Türkiye artık sorgulayan, hesap soran, hak ihlalleri olup olmadığını -yurt dışında- inceleyen bir Türkiye’nin milletvekili olmanın, bir vatandaşı olmanın onurunu sizlerle birlikte yaşadım; gerçekten, bu anlamda kendimi çok mutlu hissettim. Masanın bir tarafında Başkanımız ve milletvekilleri, öbür tarafında Alman Dışişleri Bakan Yardımcısı, İnsan Hakları Komisyonu Başkan Yardımcısı ve Meclisteki yetkililerle karşı karşıya oturup oradaki insanlarımızın, vatandaşlarımızın, dindaşlarımızın hakkını, hukukunu sorma noktasında bir

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları Giriş : Tarih : 23/03/2015 Stenograf : Kayıt: İnsan Hakları Sayfa: 11

sandalyede oturuyor, bir pozisyonunda oturuyor olmaktan gerçekten büyük ölçüde onur duydum; bu onuru bize yaşatanları tebrik ediyorum. Cezaevlerinde işkencelerden geçirilen, kötü şeyler yedirilen bir ülkeden -bugün hamdolsun artık işkence Türkiye'nin gündeminden çıkmakla kalmadı- başka yerlerdeki hak ihlallerini raporlaştıran, dünyaya duyuran, gündemleştiren bir Türkiye, bir Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Türkiye Büyük Millet Meclisindeki bu Komisyonun bir üyesi olmaktan gerçekten çok bahtiyarım, sizlere çok teşekkür ediyorum.

Bu arada bir ismi daha zikretmek durumundayım: Cezaevi Alt Komisyonumuzda Çorum Milletvekilimiz Murat Yıldırım Bey'le uzun süre çalışma imkânı buldum. Gerçekten, samimiyetine şahidim; hiçbir siyasi görüş, fark gözetmeden burada bir hak ihlaline, bir mağduriyete uğramış olup olmadığı bağlamında, insanlık bağlamında bir çalışma imkânı yürüttük. Gerçekten, bu cesareti de Ayhan Başkanım bize vermişti; tekrar olacak ama tekrar teşekkür ediyorum.

İnsan Hakları Komisyonuna üye olan bütün arkadaşlardan da yakın ilgi gördüm, çok teşekkür ediyorum.

Burada bu işin mutfağında, arka planında olan uzman arkadaşlara, yardımcı personele de huzurunuzda teşekkür ediyorum; bütün samimiyetleriyle imkânlarını, birikimlerini ortaya koydular.

Son bir nokta daha arz ederek konuşmamı bitirmek istiyorum. Bir başsavcımızdan dinlemiştim -ismini hatırlamaya çalıştım ama bir türlü aklıma gelmedi; yaşlı, deneyimli biri- şunu söylemişti: “Acaba farklı bir infaz sistemi gündeme gelebilir mi? Karakol, cezaevi sisteminin dışında daha insancıl, daha toplumsal, daha çok cezayı önlemeye yönelik, caydırıcı olacak bir sistem düşünülebilir mi? Bu gelinen modern çağda, teknolojinin, imkânların artık mesafeleri de ortadan kaldırdığı, bütün kavramların yeniden tanımlanma ihtiyacında olduğu, sosyolojinin, siyasetin, psikolojinin, insan davranışlarının, toplumsal bütünleşmenin, çevrenin, hayvan haklarının bir arada gündemde olduğu bir zeminde farklı bir sistem oluşabilir mi?” Burada başta hukukçularımızın, insan bilimcilerimizin, duyarlı insanların bu konuda, herhâlde, bir çalışma yapacağı bir zaman aralığına girmiş oluyoruz. Son temennim, bu Komisyona az iş düşmesi.

Hak ihlallerinin, insan haklarının gözetildiği, ötekini de kendimiz gibi kabul ettiğimiz bir Türkiye özlemi ve hasretiyle Hazreti Ukkâşe tarzı bir helallik diliyorum.

Hepinizi Allah'a emanet ediyorum.

BAŞKAN – Allah razı olsun.

Orhan Bey, sanırım siz de bir şeyler söyleyeceksiniz.

Buyurun.

ORHAN DÜZGÜN (Tokat) – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Başkanım ben de.

Tabii, konu hakikaten önemli, cezaevindeki mahkûmların sağlığının konuşulması ki ben hekim bir milletvekiliyim hem pratikte hem de teoride birtakım sıkıntılarımız devam ediyor.

BAŞKAN – Sunuma yetişmiş miydiniz?

ORHAN DÜZGÜN (Tokat) – Kısmen.

Bir kere hani bu sunumda bahsedildi mi bilemiyorum, eğer bahsedildiyse arkadaşlarımdan özür dilerim bir tekrar olduğu için ama bu mahkûmların hastanelerdeki taşınma yöntemlerini mutlaka gözden geçirmemiz lazım.

BAŞKAN – Bu bahsedildi.

ORHAN DÜZGÜN (Tokat) – Yani çünkü adama bakıyorsunuz basit bir suçu işlemiş, yanında 10 jandarmayla eli kolu kelepçeli, onca insanın karşısında teşhir ediliyor, bu insanlar da muhtemelen hekime de gelmek istemiyorlardı zaten bu görüntüden mütevellit. Onu bir belirtmek isterim.

Evet, tabii yani ben buradaki bütün arkadaşlarımdan iyi niyetli olduğundan eminim ama Türkiye'de mahkûm sağlığıyla ilgili bir sorun olduğuna da hepimiz kabul ediyoruz. Azalmıştır, artmıştır, elbette ki Türkiye'ye yakışan bir tabloyu yaratmak hepimizin görevi diye düşünüyorum. 1980'li yıllarda Ruhi Su kanser olduğunda yurt dışına izin verilmemişti, o günleri gördük. Aynı şekilde, Fatih Hilmioğlu Hoca -ki kendisi de bir tıp mensubudur ve Türkiye'nin karaciğer naklindeki en iyi isimlerinden birisidir- karaciğer sorunu yaşadığı süreç içerisinde sağlık hakkını iyi kullanamadığını da bire bir biliyoruz. Bugünleri de gördük maalesef ama tabii ki eleştiri yaparken olumlu şeyleri de görmek benim kişilik tarzımdır. Türkiye'de cezaevlerindeki uygulamalarla ilgili olumlu gelişmeler olduğunu da inkâr etmemeliyiz, onu da en azından teslim etmeliyiz.

Şimdi, tabii, milletvekili arkadaşım yurt dışındaki cezaevlerinde daha kötü koşullar gördüklerini de söyledi. Yani, bizde klasik bir laf vardır: Kötüden emsal olmaz. Biz orada daha kötü diye buradaki kötüyü savunmamalıyız, daha iyisini savunmalıyız, daha doğrusunu savunmalıyız diye düşünüyorum. Bu anlamda da “Yeni cezaevleri yapılmasını eleştiriyor muhalefet.” Evet, eleştiriyoruz, devletin görevi tabii ki, bu asli görevi yani bunu yapmak durumundayız, bundan övünmemeliyiz, biz onu söylüyoruz, “Yoksa yeni cezaevleri yapmayalım, onlar üst üste yatsınlar.” anlamında söylemiyoruz. Yani, ihtiyaç varsa tabii ki yapılacak, bu devletin temel görevi, bu devlet bunun için vergi alıyor, bunun için belli bir düzen kuruyor, bir sistem kuruyor. Onu belirtmek isterim.

Gene orantısız polis gücü. Arkadaşlar yani eğer “Türkiye'de orantısız polis gücü kullanılmıyor.” dersiniz bu yanlış bir tespit olur, bunu hepimiz görüyoruz. Yani, şu anda bizim mensubu olduğumuz Parlamentoda bir milletvekili arkadaşımız polis tarafından darbedildi, bunu hepimiz biliyorsunuz. Yani, polis görev yapmasın mı? Yapsın tabii ama bunun da işte bu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları Giriş : Tarih : 23/03/2015 Stenograf : Kayıt: İnsan Hakları Sayfa: 12
bizim üyesi olduğumuz İnsan Hakları Komisyonunun da en ciddi görevlerinden birisi polis görevini yapsın, götürsün
adaletin önüne çıkarsın suçlu birisi varsa ama bunu yaparken aynı zamanda...

BAŞKAN – Hangi olayı dediniz?

ORHAN DÜZGÜN (Tokat) – Bizim Erzincan Milletvekilimiz biliyorsunuz darbedildi, Sayın Muharrem Işık polis tarafından darbedildi, raporları var, Meclis kürsüsünde konuşma yaptı bununla ilgili.

BAŞKAN – Nerede oldu? Sizin haberiniz var mı, bilemiyorum.

NEVZAT PAKDİL (Kahramanmaraş) – Var, konuştum.

ORHAN DÜZGÜN (Tokat) – Sayın Başkan, Gezi sürecinde...

BAŞKAN – Gezi sürecinde mi?

ORHAN DÜZGÜN (Tokat) – ...bizim il binamızın önünde Muharrem Bey darbedildi, hem de ciddi şekilde darbedildi polis tarafından.

BAŞKAN – Anladım, ben yeni bir olay mı acaba diye, hatırlayamadım.

ORHAN DÜZGÜN (Tokat) – Bakın, hani işte arkadaşlarımız haklı olarak birtakım olumlu şeyleri söylediler ama ben de size şunu söyleyeyim: Şimdi, milletvekili arkadaşımız Ankara'nın göbeğinde darbedildi ve savcılık "Biz bu adamı darbeden kişileri tespit edemedik." diye rapor yazdı Sayın Başkan. Yani, böyle bir şeye inanabiliyor musunuz? Bunu hukuki ve Türkiye'nin manzarasına yakıştırabiliyor musunuz? Yani böyle bir şey mümkün mü? Bir milletvekili bir il binasının önünde, sokakta, kameraların, yüzlerce insanın önünde darbediliyor ve mahkeme bununla ilgili karar veriyor, diyor ki: "Biz bu darbe gerçekleştirenleri bulamadık." Yani, bu aksaklıkları görmeliyiz. Dün CHP milletvekilidir, yarın AK PARTİ'li bir milletvekili arkadaşımız dövülebilir, darbedilebilir. Sonuçta da zaten darbedilenin bence milletvekili olmasının bir önemi yok, vatandaş olması önemli. Hangi vatandaşımız bu şekilde darbedilirse edilsin buna karşı durmalıyız biz. Yani, polisin görevi kişiyi, suçluyu adaletin karşısına çıkarmaktır, onu cezalandırmak değildir. Bu anlamda bunlara daha çok dikkat etmeliyiz diye düşünüyorum.

Ben Komisyonunuza tabii daha sonradan katılan üyelerdenim. O nedenle belki sizleri çok iyi tanıma şansım olmadı ama gördüğüm kadarıyla da, burada bulunduğum süre içerisinde başta siz Komisyon Başkanımızın, Komisyon üyesi diğer bütün arkadaşlarımızın da tavırlarını olumlu gördüm, yapıcı gördüm. O anlamda hepsine de teşekkür ederim. Ben de aynı şekilde, herhangi bir şekilde sizleri istemeden -öyle bir kastım olmadı- kırdıysam döktüysem özür dilerim. Hakkınızı helal edin, benim varsa helal olsun.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyoruz. Dediğimiz gibi, Düzgün arkadaşımız sonradan geldi, sizlerin de katkılarını gördük, biz de sizlere teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar...

İHSAN ŞENER (Ordu) – O noktayla ilgili bir şey söylemek istiyorum Başkanım.

BAŞKAN – Evet, İhsan Bey...

İHSAN ŞENER (Ordu) – Komisyonumuz üyelerinden Murat Bozlak Beyefendi rahmetli oldu, kendisine de ben buradan rahmet diliyorum. Gerçekten o da Komisyonumuzun kaybidir.

BAŞKAN – Evet, evet. Gerçekten çok değerli bir insandı, olaylara hep olumlu bakmıştır. Biz de Sayın İhsan Şener'le birlikte Komisyon adına, sizler adına cenazesine katılmış olduk. Orada da böyle bir durum oldu. Kendisine Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyoruz.

Evet, değerli arkadaşlar, böylece hem raporların üzerinden geçtik, müzakere ettik hem de bir veda konuşmasıyla yavaş yavaş artık işi toparladık gözüküyor.

Nevzat Ağabey, bir şey der misin? Sizden de birkaç cümle alalım, ondan sonra...

NEVZAT PAKDİL (Kahramanmaraş) – Gündemde yoktu böyle bir şey.

BAŞKAN – Gündemde yoktu ama kendiliğinden gelişti.

NEVZAT PAKDİL (Kahramanmaraş) – Evet, Sayın Başkanım, öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Burada herhâlde sizinle biz üç dönemiz, değil mi?

BAŞKAN – Sizinle biz üç dönemiz, Kerim Bey de müracaat etmedi.

NEVZAT PAKDİL (Kahramanmaraş) – Kerim Bey de kendi inisiyatifiyle görev almak istemedi.

On üç yıllık Parlamento deneyimini hep beraber yaşadık. Tabii ki çok yoğun yasama faaliyetlerinin olduğu bir dönemdi. Hakikaten bu dönem içerisinde yirmi dört saati aşan süre içerisinde beraberce çalıştığımız günleri, Anayasa değişikliklerini hatırlıyoruz.

Biraz önce milletvekili arkadaşımız da söyledi, insan hakları tabii ki her birimizin titizlikle yerine getirmesi gereken bir husustur ama bu süreç içerisinde şunu da gördüm: Milletvekili arkadaşlarımızın da aynı zamanda muhalefet yaparken - iktidar veya muhalefet fark etmez- yani birbirleriyle ilgili olan hususlarda o insanların da milletvekili olmakla birlikte haklarının olduğunu bilmeleri gerekir çünkü eleştirirken o insanların da ailesinin olduğunu, çocuklarının olduğunu, yakınlarının olduğunu, sevenlerinin olduğunu herkesin bilmesi gerekir. Yani, zaman zaman konuşuyoruz ediyoruz, dışarı

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları Giriş : Tarih : 23/03/2015 Stenograf : Kayıt: İnsan Hakları Sayfa: 13

çıkıyoruz, arkadaşlar bazen diyor ki: “Bu siyasettir.” Yani, bu bir siyasettir, doğrudur ama bu siyasetin başka insanların hakkını, hukukunu çiğnemesine fırsat vermemeliyiz yani bunu iktidar ve muhalefet hep birlikte söylüyorum. O insanların kendi özel hayatlarıyla ilgili olarak, kendi yakınlarıyla ilgili, eşleri ve çocuklarıyla ilgili, sevenleriyle ilgili olarak da gönüllerinin incitildiğini ve bunları yaparken de bu ülkede bir kamplaşmaya sebebiyet verdiğimiz zaman zaman hiç unutmamamız gerekir çünkü nihayetinde kürsüde bir defa konuşuyorsunuz ama sonrasında onu tashih etme imkânınız olmuyor veya işte, tekziplere benziyor bu. Basında da tekzipler yayınlanıyor, adam sürmanşetten veriyor, öbür şeyi manşetten giriyor, arka tarafta birkaç satırla veriyor ve bu Türkiye’de insanlarımızı, her birimizi âdeta birbirimizin yüzüne bakamaz bir hâle getiriyor. Türkiye’de toplumun önündeki insanlar olarak, tabii aynı zamanda İnsan Hakları Komisyonu üyesi milletvekili olarak da çevremize bunları hep söylememiz lazım, bu hususa çok dikkat etmemiz lazım çünkü bizim söylediğimiz sözler hep bir taşın göldeki dalgaları gibi yayılarak her tarafa sirayet ediyor, bir müddet sonra siz o arkadaşla, o insanlarla, o gruplarla helalleşseniz bile toplum indindeki o gerilim devam etmiş oluyor, alt kademelerde çok daha farklı hâle geliyor. Hani, “Boğaz dokuz boğumdur, ona göre konuşmaları ayarlamak lazım.” diyoruz. Bu süreç içerisinde tabii ki incittiğimiz, birbirimizin belki gönül almamızı gerektiren davranışlarımız olmuştur. O konuda her birimize bir helallik dilemek gerekir ama bundan sonraki yaşayışımızda, hayatımızda veya inşallah, diğer arkadaşlarımızın Meclisteki çalışmalarında, milletvekilliği sırasında bu hususları hiç unutmamaları bu anlamda gerekir ve tecrübeyle yoğrulmuş -ister teşkilatlardan gelsin ister bürokrasiden ister özel hayattan gelsin- arkadaşlarımızın da kendilerini diğer insanların yerine koyarak iktidar veya muhalefet ilişkilerini ayarlamaları gerektiğini ben şahsen düşünüyorum. Zaman zaman istemediğimiz hususlar oluyor. Bazen ben bakıyorum, bir anlık bir kısım davranışlar medyanın konusu. Jeneriklere giriyor âdeta, durmadan aynı şeyleri getir göster, getir göster filan, yani bunlarda “Çok iyi niyetli hareket ediyoruz.” filan, yok arkadaşlar. Yani madem Batı’ya öykünüyoruz, Batı’yı önemsiyoruz filan falan adamların bu tip konularla ilgili olarak kendilerine eksik olan hususları dışarıda çok nadiren... Yargı önüne taşıyorlar, doğru, yargı onun hesabını soruyor ama sürekli olarak kendi ayıplarını toplumun her tarafına her gün, her gün, her gün yansıttıklarını görmek mümkün değil. Bu konularda daha dikkatli olmamız gerekir.

Geçmişte, 2007’deydi -biraz önce arkadaşlarımız konuşurken onu hatırladım- bir milletvekili arkadaşımız kürsüye çıktı –sen de hatırlıyorsun, ismini vermeyeyim şimdi- dedi ki: “Bu Mecliste herkes bu Meclisin yüzde 60’ının değişeceğini filan söyler ama herkes kendisini yüzde 40’ın içinde hesap ettiği için hiç önemsemez. Şimdi, gelip görmemek var, gidip gelmemek var.” O zaman böyle söylemişti, hatırlıyorsun.

BAŞKAN - Hatırladım, hatırladım.

NEVZAT PAKDİL (Kahramanmaraş) - Onun için, birbirimize hakkımızı helal edelim. Meclisin renkli simalarından olan bir arkadaşımızdı o milletvekili arkadaşımız.

AYŞE TÜRKMENOĞLU (Konya) - Yüzde 60’da mıydı, 40’ta mıydı?

NEVZAT PAKDİL (Kahramanmaraş) - 40’taydı, milletvekili çünkü hâlâ.

Tabii ki, yani nihayetinde milletvekilliği onurlu bir görev, hakikaten, yasama organında bu ülkeyi temsil etmek ama nihayetinde tabii, her partinin kendine göre şartları var, kuralları var, disiplinleri var. Yani mutlaka milletvekili olan arkadaşlarımızın “Biz en kıymetliyiz.” havasına girmemesi lazım veya nasip olup liste dışında kalmış olan veya listede olduğu hâlde seçilemeyen arkadaşlarımızın da “Ya, biz önemsiz işler mi yaptık ki bu hâl başımıza geldi?” gibi bir yaklaşımda bulunmaları doğru değil. Elden gelen sebeplerin hepsine başvurulur, ön seçime mi girilir merkez yoklaması mı yapılır ama sonunda, nihayetinde ortaya çıkan bir şey varsa ona da rıza göstermek ve kendi iç dünyalarıyla barışık olmak gerekir. Çünkü bunun aileye yansması veya diğer yere yansması mümkün değil. Milletvekilliği öncesinde de herkesin bir hayatı vardı, sonrasında bir hayatı olacak. Mecliste yine milletimizi temsil edecek olan arkadaşlarımıza başarılar diliyoruz. Yine Meclis dışında kalan arkadaşlarımızın da eldeki bütün imkânlarla, birikimlerle, tecrübelerle birlikte bu ülkenin, bu milletin hizmetinde olması gerekir diye düşünüyorum.

İnsan Hakları Komisyonunda dört yıl süreyle görev yapmaktan dolayı duyduğum memnuniyeti ifade ediyorum. Hakikaten güzel şeyler oldu, genel itibarıyla hep uzlaşa içerisinde cereyan etti. Ee, tabii ki, iktidar olarak muhalefet olarak farklı düşüncelerimiz normaldir, onu da doğal karşılamak gerekir ama sizin başkanlığınızda, riyaşetinizde bu dört dönem içerisinde yaşanan olayları, gelişmeleri bihakkın Komisyonumuzun takip ettiğini, sizin de bu hususta bütün arkadaşlarımızla birlikte duyarlılık gösterdiğinizine inanıyorum.

Boyle bir Komisyonunda çalışmaktan duyduğum memnuniyeti tekrar ifade ediyorum. Beraber görev yaptığımız diğer uzman arkadaşlarımıza, yasama organında çalışan arkadaşlarımıza ve basın mensubu arkadaşlarımıza da bu birliktelikte beraber olduğumuz için, bize katkı sundukları için teşekkürlerimi, şükranlarımı ifade ediyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN – Çok sağ olun, Sayın Başkanım, değerli katkılarınızdan dolayı.

Şimdi, sanırım son sözler alındı, raporları oylayalım:

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları Giriş : Tarih : 23/03/2015 Stenograf : Kayıt: İnsan Hakları Sayfa: 14

Hatay E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu'nu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3'üncü maddedeki, Ağrı ve Iğdır İllerindeki Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu'nu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maltepe Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun İnceleme Raporu'nu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Son olarak, Ceza İnfaz Kurumlarında Hükümlü ve Tutuklulara Sunulan Sağlık Hizmetleri Hakkında İnceleme Raporu'nu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Böylece raporlarımızı görüştük, gündemimiz sona erdi. Herkese sağlık ve sıhhat diliyorum. Sağ olun, var olun.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 12.35